

Zverinski umor Fanike Grum iz Zaloga

Ko prideš v Zalogo po lesenem mostu čez Ljubljano, zaviješ na desno in za železniškim mostom takoj na levo, zagledaš v kotu pod hribom neposredno ob železniški progi majhno polkmečko hišico. Stoji tik ob medvojni umetni nemško-italijanski meji. Pod železniškim mostom in na njem je bila noč in dan močna italijanska straža, ki je stalno kontrolirala civiliste, ko so hodili v službo, šolo, trgovino itd.

V hišici je živela družina tesarskega mojstra Andreja Gruma. Takoj po ustanovitvi OF sta se boju proti okupatorju priključila sin Anton, ki je šel v partizane, in hči Fani, ki pa je ostala doma in bila povezana s skojevsko organizacijo v Zalogu. Hodila je na ilegalne sestanke in izvrševala zahtevne naloge, poročala, kako in kje vse se giblje okupator, njihove patrole, straže pod mostom itd...

Po kapitulacije italijanskega fašizma pa so se v kontrolo zagrizli belogardisti. Kaj, da h Grumovim prihajajo partizani in jih oskrbujejo!? Na namig domačih izdajalcev so 2. februarja 1944 pred polnočjo prišli h Grumovim urhovski morilci črnorokci in Faniko odpeljali. Peljali so jo pod Debnim vrhom mimo Mozavčeve hiše do tako imenovanega Jožefucevega mлина oz. žage v Zavogljju. Tam so jo na zverinski način mučili do nezavesti, nato pa so jo, leže na tleh, ubili s strelom v glavo od zadaj in jo vrgli v Ljubljano. Voda je naslednji dan pri Kašeljškemu mostu naplavila njeno truplo. Neki domačini so jo našli. O tem je bil ob-

veščen tudi župnik Kete, ki je izjavil da jo je treba hitro pokopati, da ne bi o tem zvedeli ljudje; tudi sam je imel pri takih morilskih poslih svoje prste.

Zakaj je moralo mlado dekle, polno življenja pred seboj, izgubiti svoje življenje pod rokami morilcev z Urha (črnorokcev), ki so zverinsko mučili in ubijali nedolžne žene in otroke tudi »v imenu Kristusa«? Kaj je moralo mlado dekle pretrpeti med mučenjem si lahko samo mislimo. Toda, kaj je bilo pravzaprav mogoče pričakovati od ljudi, ki so se kazali in obnašali, da so najbolj poštene in pravične kot Kristusovi služabniki, a posluževali so se načinov kot samo še španska inkvizicija.

Mi smo tako početje in grozodejstva z vso ogorčenostjo obsojali že tedaj in obsojamo še danes. Še odločneje se moramo bojevati in čuvati to, kar imamo, da do kaj takega ne bo nikoli več prišlo. A grozodejstev tudi ne smemo nikoli pozabiti.

ROMAN KLEŠNIK

Ljubo Božjak. Pot ob kozolcu

Zoran Vogrinčič. Kozolec in drevo

Kancijan Hvastija. Štepanjsko naselje 4

Tihomir Pinter. Vevški papirničar